

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 375/2021-70

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného spoločnosťou SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. David Soukeník, LL.M., proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sa 54/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sa 54/2019 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajskému súdu v Bratislave **prikazuje** v konaní sp. zn. 8 Sa 54/2019 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré je Krajský súd v Bratislave **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **691,34 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 8. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Sa 54/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“). V napadnutom konaní navrhuje krajskému súdu prikázať konať bez zbytočných prieťahov a domáha sa priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 375/2021-28 z 21. septembra 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je jeho námietka, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu ním namietaných práv (uvedených v bode 1 tohto nálezu, pozn.). V napadnutom konaní sťažovateľ vystupuje v procesnom postavení žalobcu proti žalovanej Sociálnej poisťovni, ústrediu, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, IČO 30 807 484 (ďalej len „žalovaná“); predmetom napadnutého konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu Sociálnej poisťovne, pobočky Bratislava, č. 200-018343-CA04/2019 z 31. januára 2019 potvrdeného rozhodnutím žalovanej č. 37133-3/2019-BA z 21. mája 2019, ktorým žalovaná rozhodla o odňatí materského (ide o rozhodovanie o splnení podmienok vzniku nároku sťažovateľa na materské, pozn.).

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ tvrdí, že napadnuté konanie je poznačené nečinnosťou krajského súdu. Prieťahy v napadnutom konaní namieta s poukazom na skutočnosť, že od podania správnej žaloby sťažovateľa (správnej žaloby v sociálnych veciach, pozn.) krajskému súdu doručenej 26. júla 2019 do podania ústavnej sťažnosti krajský súd za obdobie v podstate dvoch rokov vo veci nevykonal ani len prvotný procesný úkon spočívajúci v doručení správnej žaloby protistrane na vyjadrenie.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, prehľad procesných úkonov a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

4. Krajský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 Spr V 443/2021 doručenom ústavnému súdu 22. októbra 2021 v podstatnom uviedol, že zákonná sudkyňa počas výkonu sudcovskej funkcie na správnom kolégiu výrazné časové úseky pracuje bez vyššieho súdneho úradníka, a preto okrem meritórnej agendy vybavuje aj agendu, ktorá zo zákona prislúcha do jeho kompetencie. V ďalšej časti vyjadrenia sa krajský súd venoval pomerne obširnému uvádzaniu rôznorodosti riešenej agendy v rámci správneho súdnictva, z čoho vyvodil záver, že ide o spektrum agendy v jej skladbe nezvládnuteľné. V tejto súvislosti poukázal aj na to, že miestna príslušnosť agendy spadajúcej pod iný zásah orgánu verejnej správy je úzko smerovaná na troch sudcov jedného súdu v Slovenskej republike – krajského súdu, ktorý sídli v obvode v podstate všetkých ústredných orgánov verejnej správy a ministerstiev. Poukázal na poddimenzovanosť počtu sudcov v porovnaní

s množstvom nápadu vecí a na záver uviedol, že v dôsledku zákonných opatrení v súvislosti so zamedzením šírenia ochorenia COVID-19 mohli sudy v oblasti správneho súdnictva vykonávať pojednávania len vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia.

III.2. Prehľad procesných úkonov:

5. Ústavný súd z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu krajského súdu zistil, že napadnuté konanie začalo 26. júla 2019 po doručení správnej žaloby sťažovateľa krajskému súdu. V ďalšom období vo veci nebol vykonaný žiadny iný procesný úkon.

III.3. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ sa na výzvu ústavného súdu z 29. októbra 2021 k stanovisku krajského súdu vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 9. novembra 2021, v ktorom v podstatnom uviedol, že argumenty krajského súdu spočívajúce v poddimenzovanosti počtu sudcov a vyšších súdnych úradníkov v pomere k veľkému množstvu podaní, aj s poukazom na ustálenú judikatúru ústavného súdu nie je možné chápať ako ospravedlňujúce vznik prietáhov. Dodal, že očakával, že krajský súd v primeranej lehote vykoná všetky procesné úkony nevyhnutné pred nariadením pojednávania, k čomu však nedošlo ani dva roky od podania správnej žaloby. Na záver podotkol, že správna žaloba sťažovateľa bola navyše na krajskom súde podaná ešte pred vyhlásením núdzového stavu, teda krajskému súdu do vyhlásenia núdzového stavu uplynulo 14 mesiacov, počas ktorých taktiež bez relevantného dôvodu nevykonal žiadny procesný úkon.

7. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov konania a spisu krajského súdu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 295/2019).

10. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu

a iných osôb. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) sa v § 5 ods. 1 v rámci základných princípov konania odvoláva práve na princípy, na ktorých spočíva Civilný sporový poriadok, pričom v § 5 ods. 7 SSP uvádza, že správny súd sám určuje poradie jednotlivých procesných úkonov tak, aby konanie pred ním bolo rýchle a hospodárne. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade posúdiť, či v napadnutom konaní došlo k vzniku priet'ahov, či ich vznik bol spôsobený primárne postupom krajského súdu alebo na ich vznik mal vplyv aj postup samotného s'ťažovateľa, ako aj to, aký vplyv na priebeh napadnutého konania mala samotná povaha prejednávanej veci.

11. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právnej a skutkovej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o správnej žalobe v sociálnych veciach (v tomto prípade ide o rozhodovanie o splnení podmienok vzniku nároku s'ťažovateľa na materské, pozn.) patrí medzi správnymi súdmi pomerne bežne rozhodovanú agendu, pričom ústavný súd nezistil jej zásadnú právnu ani skutkovú náročnosť. Uvedené kritérium tak nie je spôsobilé ospravedlniť vznik priet'ahov v napadnutom konaní.

12. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania s'ťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že v jeho postupe nevzhladol žiadne okolnosti, ktoré by negatívne ovplyvnili dĺžku napadnutého konania. Z predloženého spisového materiálu krajského súdu vyplýva, že s'ťažovateľ po podaní správnej žaloby nebol krajským súdom vyzvaný na vykonanie iného úkonu (napr. na jej doplnenie, či na opravu a pod.), teda jeho postupom nedošlo k predĺženiu napadnutého konania.

13. K tretiemu kritériu, a to postupu krajského súdu, je potrebné uviesť, že po preštudovaní krajským súdom doručeného spisového materiálu ústavný súd v napadnutom konaní jednoznačne identifikoval nečinnosť krajského súdu. V tejto súvislosti poukazuje na to, že krajský súd od podania správnej žaloby s'ťažovateľa (krajskému súdu doručenej 26. júla 2019, pozn.) vo veci nevykonal vôbec žiadny procesný úkon. Nielenže vo veci do dňa prerokovania tejto ústavnej s'ťažnosti nebolo nariadené žiadne pojednávanie, ale krajský súd ako súd prvoinštančný v rámci správneho súdnictva ani len nevykonal prvotné procesné úkony spočívajúce v doručení správnej žaloby protistrane a vo vyžiadaní si jej vyjadrenia k nej. Teda počas obdobia už presahujúceho dva roky je vo veci absolútne nečinný.

14. Na základe uvedeného, vychádzajúc aj z obsahu súdneho spisu krajského súdu, ústavný súd dospel v danom prípade k jednoznačnému záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Po zhodnotení všetkých okolností musí skonštatovať, že priet'ahy idú primárne na vrub postupu krajského súdu v dôsledku jeho absolútnej nečinnosti. Na tomto mieste zdôrazňuje, že napadnuté konanie od podania správnej žaloby až do súčasnosti trvá celkovo 2 roky a 3 mesiace, pričom počas tohto obdobia krajský súd vo veci nevykonal vôbec žiadny úkon smerujúci k vydaniu rozhodnutia vo veci. K argumentácii krajského súdu spočívajúcej v existencii objektívnych okolností, a to zákonných obmedzení konania ústnych pojednávaní v súvislosti so snahou zamedziť šírenie ochorenia COVID- 19 (keďže krajský súd v danej veci koná ako prvoinštančný správny súd a pre rozhodnutie vo veci je potrebné nariadiť a vykonať ústne pojednávanie, pozn.), však ústavný súd uvádza, že v danom prípade túto argumentáciu nie je možné automaticky zohľadniť. Poukazuje pritom na to, že vykonanie aspoň prvotných úkonov vo veci spočívajúcich v doručení správnej žaloby na vyjadrenie protistrane a následné vyžiadanie si repliky a dupliky nebolo týmito opatreniami znemožnené. Teda inak povedané, krajský súd sa v rámci postupu v napadnutom konaní ani len „nedopracoval“ k štádiu, v rámci ktorého by ústavný súd mohol eventuálne

prihliadnuť na túto objektívnu okolnosť (napadnuté konanie ani len nedospelo do štádia možnosti/nemožnosti nariadiť ústne pojednávanie vo veci, pozn.). Vzhľadom na uvedené je preto možné uzavrieť, že krajský súd nepostupoval v napadnutom konaní v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho ukončenia veci. Zároveň s poukazom na krajským súdom uvádzané personálne aspekty spôsobujúce prieťahy v jeho činnosti v spojení s množstvom a rozsahom agendy, ktorú musí riešiť, ústavný súd v zmysle svojej konštantnej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno-technické podmienky pre riadny výkon spravodlivosti, a nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľa. Ústavný súd zdôrazňuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších zamestnancov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020).

15. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní boli porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

16. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní, krajskému súdu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty sťažovateľa (bod 2 výroku nálezu).

17. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ požadoval priznanie zadosťučinenia vo výške 3 000 eur. Uvedené odôvodňoval primárne s poukazom na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania v trvaní 2 rokov, a to bez vykonania akéhokoľvek aj len prvotného procesného úkonu vo veci zo strany krajského súdu.

18. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti

aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

19. Pri ustálení sumy finančného zadost'učinenia ústavný súd prihliadal na tieto základné okolnosti. Prvou je zohľadnenie celkovej doterajšej dĺžky napadnutého konania pred krajským súdom ako súdom prvoinštančným v rámci správneho súdneho konania bez vykonania čo i len prvotného procesného úkonu zo strany krajského súdu, teda okolnosť viac ako dvojročnej absolútnej nečinnosti krajského súdu vo veci. Zároveň prihliadal na to, že v rámci napadnutého konania na strane sťažovateľa nevzhliadol žiaden jeho postup či konanie majúce za následok nemožnosť konania vo veci, preto ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadost'učinenia sťažovateľovi v sume 2 000 eur (bod 3 výroku nálezu).

20. Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovet tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

VI. Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 691,34 eur (bod 4 výroku nálezu).

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a podanie repliky k vyjadreniu krajského súdu). Celkovo tak sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov v sume 576,12 eur. Priznanú odmenu ústavný súd zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 115,22 eur, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu